

572
1974/2

1974 030060 N7

ՀԵՏԵՆ

ფიზიკოსს, გეოგრაფოს დღედაღამ
ფლოტი სამხედრო-საზღვაო,
ჩემო ზღვისშირა ქვეყანაჲ,
ლავანდროვანო საზღვარო.

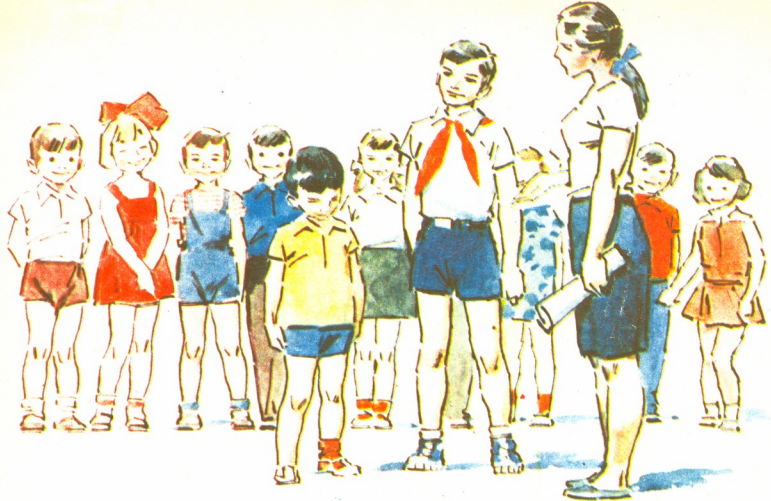
მეზღვაურებო გულანდო,
გემი რამდენი გეოლიათ:
ზოგი ქთქათა გედვიით,
ზოგი—ცქრიალა თოლიად!

მხირალნი წვალთა სარკეში
წუთით არ შეისვენებენ
სხარტი ნაგები წვალქვეშა,
ბრდღვიალა კრეისერები.

ქვეყნის უური და თვალნი
ფლოტი სამხედრო-საზღვაო,
ზღვიდან სიმკრედე გავლია
ლავანდროვანო საზღვარო!

ნახატი თანანი სამსონამისა

სასწავლოქმედი ხე

ი. სვამაქიძე

ნახატები კეკელიძის

— ალიკ ალიევი პიონერთა ბანაკში გასამგზავრებლად ემზადებოდა.

— ბებიასაც მისცეს საგზურნი? — შეეკითხა უფროსი და გულია. — აბა, შენით როგორ იპოვნი ხალათსა და შარვალს?

— ნუ დასტინი, — უთხრა ბებია მგულიას. მერე აიღო წითელი ძაფი და მაისურზე, წინდებზე და ტრუსებზე დიდი ასრებით ამოქარგა: „ალიკ ალიევი“.

— ახლა აღარაფერი დაეკარგება, — თქვა ბებია.

ალიკა ბანაკში გაემგზავრა.

— გამარჯობა, ალიკ ალიევი! — მიესალმა ჩასვლისთანავე უფროსი პიონერ-ხელმძღვანელი.

მთავარმა მზარეულმა კი თავის ფანჯრიდან გაუღიმა:

— შეგარგოს საქმელი, ალიკ ალიევი!

— „საოცარია, ვაუკვირდა ალიკას, ყველა მცნობს. სახელგანთქმული კაცი ვყოფილივარ.“

ალიკა ოქტომბრელთა რაზმში ჩაწერეს.

საღამოს ოქტომბრელთა საწოლ ოთახში უფროსი ბავშვები მოვიდნენ.

— ჩვენ, პიონერები, თქვენი შეფები ვიქნებით, — თქვა მაღალმა ბიჭმა, რომელსაც მარატს ეძახდნენ, — თვალყურს გადავვებთ, ყველაფერში დაგეხმარებით. აი, მე ალიკ ალიევის დახმარება დამევალა.

ალიკს ესიამოვნა, რადგან უფროს ბავშვებიდან ყველაზე მეტად მარატი მოეწონა.

დილით საწოლიდან წამომხტარ ალიკას ფეხსაცმელი დიკარგა, — ეძება და, ბოლოს, საწოლის ქვეშ ნახა. მერე წინდები მოიკითხა, მაგრამ ერთის მეტს ვერ მიაგნო. მწყრივში რომ ჩადგა, ფეხზე მხოლოდ ერთი წინდა ეცეა.

— რომელია ამ ბავშვის მეთვალყურე? — მკატრად იკითხა უფროსმა პიონერხელმძღვანელმა.

— მე, — უბასუხა მარატმა და ალიკას ხელი მოჰკიდა, საწოლი ოთახისკენ გაუძღვა.

— ოთახში ბევრი ვეძებე, ყველა საწოლ-ქვეშ შევიხედე, უიმედოდ თქვა ალიკამ, — შეიძლება გუშინ მდინარესთან დამრჩია.

— მაშინ, ბაღში, სასწავლოქმედ ხესთან უნდა წაგყავანო, — უთხრა მარატმა.

ქ. მარატს ს. ხ. საქ. ს. სხვ. მწიფეობა რუსეთში
მ. ლიხაჩოვი

ბალში ალიკამ მაშინვე იცნო სასწაულომოკ-
მელი ხევ; ხის ტანი ოქროსი იყო, ტოტებზე
თევზისხელა წითელი, ყვითელი და ცისფე-
რი ყვავილები ჰყვავოდნენ.

— სასწაულომოკმედო ხევ! სასწაულომოკმე-
დო ხევ! დამიბრუნე ჩემი წინდა!—სთხოვა
ალიკამ. თან, როგორც მარატმა ასწავლა,
ცალ ფეხზე სამჯერ შემოტრიალდა და თვა-
ლები დახუტა. სასწაულომოკმედი ხე ბუხუნა
ხმით ალაპარაკდა:

— წინდას დავიბრუნებ მაშინ, როცა ხელ-
პირს დაიბან.

ალიკა მაშინვე გაქანდა პირსაბანისაკენ.
როცა უკან დაბრუნდა, ტოტზე მისი წინდა
ვცოდა.

ალიკა სასაუზმოდ გაიქცა, მაგრამ სასადი-
ლოსთან მორიგემ შეაჩერა:

— რატომ არ ვაცვია ხალათი? მაისურით
მაგიდასთან არ ჯდებიან...

— ხალათი?— ალიკამ მიმოიხედა
ვიცი.

— არ იცი?— გაბრაზდა მორიგე.— სადა
შენი შვეფი?

— აქ ვარ!— უპასუხა მარატმა, მერე თავის
მხრივ შვეფა ალიკას უბრძანა:— მიდი სას-
წაულომოკმედ ხესთან და ახლავე დავგწვივი.

ალიკა ხისკენ გაიქცა.

— სასწაულომოკმედო ხევ! სასწაულომოკმედო
ხევ!— ეხვეწებოდა ალივევი და თან თვალდა-
ხუჭული ცალ ფეხზე ტრიალებდა, მაგრამ
ხე სდუმდა. ის იყო უნდა ატირებულიყო,
რომ ხევ ალაპარაკდა. ხეს სირბილით დაღ-
ლილი კაცის ხმა ჰქონდა:

— ხალათს დავიბრუნებ, თუ შუადღის მე-
რე ყვავილნარს მორწყავ.

— მოვრწყავ, — დაპირდა ალიკა და თვალე-
ბი გაახილა; ტოტზე დაკარგული ხალათი
ვცოდა.

როცა ყვავილნარის მორწყვა დაამთავრა,
გაიფიქრა: „უნდა ვეცადო, არაფერი დავკარ-
გო, თორემ სასწაულომოკმედი ხე უფრო
ოთულ დავაღებას მომცემს.“

მართლაც მოხდა საოცრება! ალიკას იმ
დღის შემდეგ აღარაფერი დაუკარგავს. მა-
რატმა შოჩია:

— მოაცილე ხალათსა და შარვალს წარ-
წერები. ისედაც გიცნობენ.

როცა ბანაკიდან წასვლის დრო დადგა,
მარატთან ერთად გამოსამშვიდობებლად სას-
წაულომოკმედ ხესთან მივიდა. წინა დღით
წვიმდა და ოქროსფერი ქაღალდი, რომელიც
ხეს ჰქონდა შემოხვეული, აქა-იქ გახეული-
ყო, ყვავილებიც გასცვივნოდა, კენწეროებზე
კი— დიდი, ნამდვილი ვაშლები დაეღაჟებ-
დნენ.

მარატმა ერთი ვაშლი მოწყვიტა და ალი-
კას გაუწოდა:

— გამომართვი, სახსოვრად გქონდეს.
ვაშლი ალიკამ სახლში ჩამოიტანა და ბე-
ბიას მისცა. ბებიამ შეჭამა და შეაქო სასწაულ-
მოკმედი ღი. გულია კი შესტკეპროდა და
უკვირდა.

თარგმანი ბორის მიჩხხუაშვილის

საბავშვო ბაღი

ნასტორ მაღაზონია

ტაში, ტაში და, ვაშა,
ოქტომბრელები მღერიან:
თამრიკა და ვაჟა,
ნაზიკა და ლერია,
და კიდევ სხვებიც ბევრია,—
ტაშს უგრავენ და მღერიან.

მზიამ ხელები გაშალა,
თან უელი მოუღერია.
ხურთკამ სხვას არ აცალა,
ცეკვაში მოუღლეოდა.

ზიანინოხე რომ უგრავს,
ის კატაც თქტომბრელია.

ნახატო მანანა შორჩილაძისა

ალხანა და ჩალხანა

მომარ ჭაღიძე

(გაგრძელება)

ნახატები ზურაბ კაკაბაძის

ალხანა და ჩალხანა
შინ გვესტუმრენ თუ არა,
კეთილმა მასპინძელმა
ჯერ ბუხარს მოუარა;
ფიცები ცეცხლი შეუნთო
რცხილის დიდრონ მუგუზულს.
მინავლული კერია
ხელად ააგუზგუზა,
მერე დინჯად განაგრძო
შეწყვეტილი მოთხრობა:
— ომშიც კაცის სიცოცხლეს
ფრთხილად უნდა მოაპყრობა.
ომში დიდიც, პატარაც,
ყველა ჯარისკაცია,
ყველას უცდის სიკვდილი
და წესრიგიც მკაცრია...
ომს არ უყვარს, უბრალოდ,
ცუდად თავის განწირვა...—
თქვა და თვისი ნათქვამი
გაიტანა ყმაწვილმა,
ჩვენგან ფრონტის შტაბისკენ
თურმე ღამით გასწია.

გვიან მივხვდით, გავუყვით
მის გზას სამი მწვერაფი,
მაგრამ ბოვის ნაკვალევს
ვერ მივაგნეთ ვერაფერ.
სანახევროდ ვიყავით
მომწყვედელური ალყაში:
თვალის გუგებს გვიწავდა
პროჟექტორთა კაშაში,
ზეცას აბდღვრიალებდნენ
შუშხუნები ზედიზედ.
თითქოს იღდა შუადღე
და მზე ენთო ზენიტზე.
აქეთ-იქით მზრალ მიწას
ქექით თხრიდნენ ჭურვები.
თხრილში ჩეტეოდა
ჩვენებური ჭურები.
მიწყევ ქუხდნენ ნაღმები,
ტყვიის სეტყვა წოლი,
წამოსული შრანელი
ხოშკაკალად ცვიოდა.
მტერმა სამივე მწვერაფი
ამოგვიღო მიზანში,
რიბირაბო ქრებოდა,
იწყებოდა რეჟრაჟი.
ომში, გათენებისას,
სულის მოთქმას ვინ გაცლ
უცებ მარცხნივ გავხედე,
თვალი მოვყარ იმ ყმაწვილ
მისკენ ხოხვით გავწიეთ:
გავისხლა ძირს მიწა,
თვალეებს ძლივსლა ახელა
მავთულხლართთა წინ იწვა
გავგვიძნელდა სამივეს
მისი მოვლა და ზიდვა.
ძლივ-ძლივ გამოვალწიეთ
ცეცხლის წინა ხაზიდან.
ვიგრძმენ—ვიყავ დაჭრილი:
ცალი მხარე ამეწვა,
მაგრამ ჩემი თავისთვის
რა პასუხი გამეცა?
ხოხვა ძლივსლა შემეძლო,
დამიბუჟდა კუნთები,
დადგნენ საბედისწერო
განსაცდელის წუთები.

გალსაზი

ლაკრანში ჭიჭინაძე

ნახატი ლამარა დანელიანი

ზაფხულის ცხელი დღეები იდგა.
 თედო სადამოს დაბრუნდა შინ:
 — ბაღს თუ ღროზე არ მივაშველე წყალი,
 ხილი სანატრელი გაგვიხდება.
 — როდის წახვალ, მამი, მოსარწყავად?—
 ჰკითხა მალხაზმა.
 — დილით, შვილო, ძალიან ადრე.
 — მეც წამიყვანე!
 — ისე ადრე როგორ ადგები?
 — გამაღვიძე!
 — კარგი, — დაპირდა მამა.

იმ ორს არ გაუფიქრებია,
 რომ ვიყავი დაქრილი,
 მივხოხავდი, მახრჩობდა
 ბოლშა ქელში გაჩრილი.
 სუსტი, ცისფერთვალემა,
 ის ჯიუტი ყმაწვილი
 მივიყვანეთ ნაწილში—
 სისხლისაგან დაცლილი...
 ასე ღონე მიხდილი
 დავსვენეთ სანგარში,
 სისხლის ფასად დაგვიჯდა
 ბავშვის ცეცხლთან თამაში.
 მხარის თავზე ჭრილობა
 შემიხვიეს მაშინვე:
 ტაივლს ვინდა ჩიოდა,

სხვა რამ აღმოვაჩინე:
 ტყვია იმ ორ მშვერავსაც
 მოხვედრია იმ წამში,
 როცა მტერმა სამივე
 ამოგვიღო მიზანში.
 არც ერთს დაგვიკვნესია
 ერთმანეთის წინაშე,
 ოღონდ გადაგვეჩინა
 განწირული ის ბავშვი.
 ერთ მიწურში ვიწეეთ
 ერთად ოთხი დაქრილი:
 თავზე ედგა მხოლოდ ერთს
 ბედისწერის აჩრდილი.
 სამ ჯარისკაცს გვწუწუროდა,
 მაგრამ ჯერ იმ პატარას
 გაუწოდა ექთანმა
 წყალით სავსე მათარა.

ჩვენს ჭრილობებს ვიჩნევდით
 მცირე გაკაწრულობად;
 ბავშვმა წყალი რომ მოხვა,
 არც ერთს აღარ გვწუწუროდა.
 ბოლოს როცა ყმაწვილმა
 შეძლო თავისი გახელა,
 სიკვდილის წინ ისურვა
 საიდუმლოს გამხელა:
 — რადგან აღარ მომიწევს
 მისვლა მთავარსარდალთან,
 ჩემქვენ, ახლოს მოიწიეთ:
 ხმა მელევა თანდათან.
 გეტყვით, რად ვიჩქაროდი,
 რა მინდოდა მე მასთან:
 არც პირადად ვიცნობდი
 და არც ვალი მემართა.
 ფრონტის მთავარსარდალთან
 მისვლა მიტომ მეწადა.

— მე ჩემ პატარა თოხს წამოვიღებ, წყალს გაგურლებ,—თქვა მალხაზმა და მაშინვე მონახა თავისი პატარა თოხი.

დაწოლის წინ ბიჭმა კიდევ სთხოვა მამას: გამაღვიძეო. მერე დაწვა. იფხიზლა, იფხიზლა და, ბოლოს ძილი ისე შემოეპარა, ვერც გაიგო.

კარგა გამოძინებულმა მალხაზმა თვალი რომ გაახილა, უკვე გათენებულიყო. გაიფიქრა: მამა-ჩემს რა ტყუილად ვეხვეწებოდი, ხომ მოვასწარი აღვამო, ახლა მე გავაღვიძებო.

სასწრაფოდ ჩაიცვა და მეორე ოთახში შევიდა. მაგრამ მამა ოთახში აღარ დახვდა. უკვე

წასულიყო.

ბირიც არ დაუბანია, თოხს ხელი დაავლო და გაიქცა.

მზე ის იყო ამოიწვერა, მამას რომ თავზე დაადგა.

— ხომ გითხარი არ გამეპარო-მეთქი, რატომ არ გამაღვიძე?—უსაყვედურა მალხაზმა.

— ისე გულიანად გეძინა, რომ... ძილი აღარ გაგიტეხე.

— ხომ მაინც მოვედი!

— ახლა კი ნამდვილი ყოჩაღი ბიჭი ხარ, ყოჩაღი!—შეაქო მამამ.

ევბე ნამდვილ მწვერავად თავი გამოიქცადა.

არ გეგონოთ ყმაწვილურ ოცნებათა თამაში:

მტრების ენას ვსწავლობდი სამ წელს ტყვეთა ბანაკში.

გავიწაფე, ფრიაღზე დავეუფლე გერმანულს,

ველარაფინ მიცნობდა მით ბუნავში შეპარულს.

ევბე გამოვდგომოდი ჩემს ქვეყანას, ჩემს მამულს...

ბევრი რამე შემეძლო, მაგრამ ძალა არ მეყო...

სხვა თუ არა, მშობლების სისხლი მაინც აშელო.—

თქვა და თვალი მიღულა ბავშვმა მკერდში დაჭრილმა.

ჩვენმა ზრუნვამ საწყალი ველარ გადაარჩინა.

წამაწამები ჯარიაცხს ცრემლმა აუხამამა,

ცეცხლის პირას ატირდნენ ალხანა და ჩალხანა.

შემეცოდა ყმაწვილი, მეც ავცრემლდი ბავშვივით,

თან ვურჩევდი პატარებს: — ნუ ტირიხართ, დამშვიდდით.

ხედავთ, როგორ დამთავრდა ბავშვის ცეცხლთან თამაში?

ნუ ტირიხართ, დაწუნარდით, მალე წავალთ ქალაქში.

(გაგრძელება იქნება)

აკყია მეფე და ჩიკორა ბიჭუნა

ნოლარ ქაქელიძე

ზ ლ ა პ ა რ ი

ნახატები ვახანგ ბულიანიშვილისა

ერთ მშვენიერ ქვეყანას მეტად უმწყო, უხიაგი და ძირისგულა მეფე განაგებდა. თუ ეძინა, სასახლეში ჩურჩულით დაპარაკობდნენ, ემანდ არ გავალვიძოთ. ეღვიძა და, ერთთავად ცხვირ-პირი ჩამოსტროდა.

ასეთ დროს ვაი იმას, ვინც გაიღიმებდა.

ის კი არა, აყვია და გულქვე მეფოს შიშით, სასახლის წინ გაშენებულ ედემის ბაღში, სადაც უზარმაზარ, ასწლოვან ხეებს ფართედ გაეშადათ ტოტები და, ცივი, ანკარა წყაროები მოჩუზჩუხებდნენ, კარგა ხანია, ნადირ-ფრინველსაც კი აღარ გაუტაქანებია.

ქვეყანა უჩვეულა სიჩუმეს და მგლოვიარობას მოეცვა.

მაგრამ დახეთ საკვირველებას! ერთ დღით, როცა ძირისგულა მეფეს, საუბმის მერე, ისევ თვლიდა მოერია. ედემის ბაღში ბუღბუღლის დამატკობველი გაღობა გაისმა. მოჰკრა თუ არა ყური აყვია მეფემ, დაიღრიადა:

— ვევი, მსახურნო, ვინ გაბედა ჩემი ძირის დაფრთხობა!

— სხვა მხრიდან მოფრენილი ბუღბუღი გახდავთ, მბრძანებელი! — შეჰბედა ვებირმა.

— მერე, განა სხვა მხრის ფრინველი არ შემოჩილება?! ახლავე გასწით და შეიპყარი!

— მეფე, ბატონო! — უთხრა ვებირმა. — ჩვენს დღე, დაბურთუდ, უღრან ტყეებში ბუღბუღის მონახვა და მისი დაჭერა, არც თუ იოლი საქმეა, გაბარდნილ ტყე-ღრეებში, აბა, სად მივაგნებთ?!

— მაშინ, თუკი ხეები ხელს გიწლიან, აიღეთ და პირწმინდად გაკაფეთ ტყე-ღრესვე მოუშმეთ ხალხს და აცნობეთ ჩემი ბრძანება.

უბედურების მომასწავებელი ცნობა მთელ ქვეყანას მოეღო; ჩუმად ყველა ვიშვიშებდა, მაგრამ მეფეს ვინ რაა გაუბედავდა.

ეს ამბავი ძწყმსმა ბიჭმა ჩიკორამ და მისმა პაპამ შეიტყო.

— ერიპა! — ამოიორხა ჩიკორას პაპამ, — ვერ არის კარგი საქმე! უტყვედ სიცოცხლე, რა სიცოცხლე იქნება?!

— ავდგები და, ვეახლები ჩვენს მეფესა, —

თქვა ჩიკორამ, შევევერები, განზრახვან შემდეგ აიღოს!

— მერე და, დაგინდობს, შვიდო, გუძქვა მე-
ფე? გაგირისხდება.

მაგრამ ჩიკორამ თავისი მანიც არ დაიშალა
და გზას გაუდგა.

მეფემ დიდად გაიკვირვა ბიჭის სტუმრობა და
ჰკითხა:—რამ შეგაწუხაო.

— როგორც ამბობენ, დიღო მეფეო, ტყის გა-
კათვა გირბანებოათ.

— მერე, რა გნებავს?!—წარბები შეჰყარა მე-
ფემ.

— ის მინდა, ჩვენო მეფეო, რომა, ტყის გა-
რეშე სიცოცხლე ვის გაუგია? ტყე თუ არ იქ-
ნება, წყლები დაშრება, მიწა დასკდება, ქვეყანას
ხედატი და ზორშაკი მოსაპობ!

— ერთი ამას უყურეთ, კკუასაც რომ მას-
წაგდის!—დაიღრიადა მეფემ,—იმ ტყეს ჯანცი
გაგარდნია, ჩემს ედემის ბალში წყალიც მექნება
და გრილი სიოც!

— მერე და, ხაღზი, მეფეო, ხაღზი რაღას უპი-
რებ?

— ხაღზი მაშინ უფრო დამაფასებს, როცა
წყლისა და ჰაერის სათხოვნელად ჩემთან მოგ-
დენ. შენ კი ახლა მაგრად გაგჯოხნავენ და ისე
გაგრიშებენ! აბა, მსახურნო, შეასრულეთ ბრძა-
ნება!

ჩიკორას ეცნენ და გარეთ გაიყვანეს, თუმცა
გაჯოხვით, არ გაუჯოხნავთ. უთხრეს:—რაზან ასე-
თი უშიშარი ყოფილხარ, საცემრად არ გვემეტე-
ბიო და, სასახლიდან გააპარეს.

ჩიკორამ იმდღესვე ქვეყნის ბავშვებს მოუყა-
რა თავი:

— თუ გინდათ რომ ტყე ვერ გაკათონ, ქვეყ-
ნის ქვეყნობამდე ყველა კუთხე-კუნძული დაიპ-
რეთ, სადაც კი ცული, წადი, წადუნა, ხეღჩო
და ხერხი შეგხვდეთ, შეაგროვეთ და ისეთ ადგას
გადამადეთ, ეშმაკმაც ვერ მოაგნოს!

მართლაც, ბავშვებმა ჩიკორას დავალება პი-
რნათლად შეასრულეს.

ღრით მსახურებმა მეფეს მოახსენეს: შგშის-
მკრეღები მზად არიან. მაგრამ რით უნდა მოჭ-
რან.—არც ცულიებია სადმე, არც—წადლები და,
არც—ხერხებიო.

მეფე დიდად განრისხდა და ბრძანა:
— მაშინ, აიღეთ და, გადასწვით!

წავიდნენ მსახურნიც ანთებული ჩირაღდებით და ტყის პირებზე ხმელ ჯაგ-რცხილებს ცეცხლი წაუკიდეს. აბურბურებულმა ადმა სისინითა და ტყრციადით დაღუმებულ ტყისაკენ გასწია.

შერიცყო თუ არა ჩიკორამ მეფისუფგანო ბრძანება, მაშინვე ტყისაკენ გავარდა, მდინარე ეღუწუნას ვახდა და შეეფერა:

— შენი ჰირიმე, ეღუწუნავ, ადბათ იცი მეფის ავი განზრახვა, საცაა ტყეს ცეცხლი შემოერთებ. გვიშველე რამე, უტყყოდ ნუ დაგვტოვებ!

მდინარემ უთხრა:

— წადი და მზეს სთხოვე, ძალუმად იააცხუნოს: ერთი ავფორთქილები, ღრუბლად ვიქცვივი და ტყეზე ისეთ კოკისპირულ წვიმას დაგუშვებ, იმ შენ ცეცხლს სულ თავებელს ვაწყვედინებ.

ჩიკორას თხოვნა ბრძლიადა მზემაც ისმინა და დედამიწას უზვად გადმოაფრქვა თავისი მადლიანი სხივები, მდინარე აორთქლდა, ორთქლი ცაში აიჭრა, ტყეს ღრუბლებად გადაფეთარა და

კოკისპირულმა წვიმამაც დაუშვა. თქეშმა ცეცხლ ტყისაკენ გზა გადაუღობა. გაასპიტებული ცეცხლი ახლა უკან შემობრუნდა. მსახურნი მეფეს მისცივიდნენ და მოახსენეს:—ვიღუბებით, ცეცხლი ჩვენსკენ მოდისო.

— ჩააქრეთ, ჩქარა, ჩააქრეთ!—აყვირდა მეფე. თუმცა აბრიალებულ ცეცხლს რაღა ჩააქრობდა. აიღი, მეფის სასახლეს მისწვდა და ზეე შემოეტმასნა.

— მიშველეთ, მიშველეთ!—თაგქაჯშეყრილი ღარბოდა მეფე და აღარ იცოდა, საით გაქცეულიყო, თუმცა გაბორბტებულ ცეცხლს სად გაექცეოდა.

ავყია მეფე თავის სასახლიანად ცეცხლმა შთანთქა.

გაიხარა ხაღხმა, როგორც იყო. მოიშორეს ბოროლი და უქნარა მეფე.

— აი, სწორედ მაგაზეა ნათქვამი, შვილო,— მიუბრუნდა ჩიკორას პაპამისი,—ავესა ნუ იქმდავისა ნუ გეშინიაო!

ქ. შარტა ს. ს. ს. ქ. სსრ
სახელმწიფო რესპუბლიკა
ბ. ლიტერატურა

კავკასიის

ქვენი სახელობა

უკრაინა

ბელორუსია

უკრაინის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შეიქმნა 1917 წელს.

1922 წელს შევიდა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირში.

რესპუბლიკაში 26 ოლქია.

მოსახლეობა 48 მილიონია.

დედაქალაქი — კიევი.

ბელორუსიის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შეიქმნა 1919 წელს.

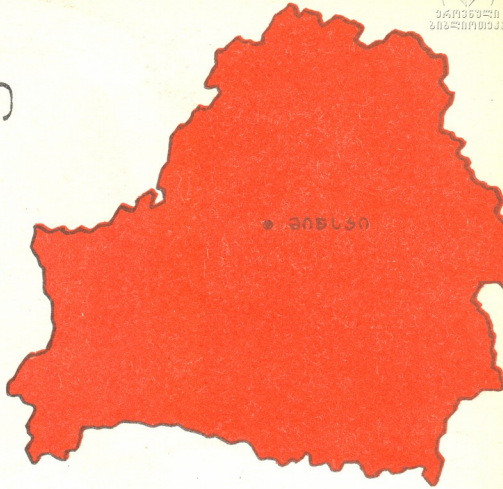
1922 წელს შევიდა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირში.

მოსახლეობა — 9 მილიონი.

რესპუბლიკაში 6 ოლქი და 117 რაიონია.

დედაქალაქი — მინსკი.

სამეტყველოები

ივანე მუხომკი (ბელარუსია)

— საბურველო დაუბერე,
ქურა უნდა გავაზურო,
გაუარვარდა ბარის პირი,
აბა, გრემელო!
აბა, ურო!

ისე უნდა გამოვწკიპო
გამოვკვერო,
გამოვგებრო—
მამაჩემი გავაკვირგო.

მამგრამ ვინდა დაუბერო,
გინდა ქურაც გავაზურო—
პოოპ!
პოოპ!
პოოპ! პოოოპ!—
ვერ ავწიე ხედში ურო.

მამაჩემმა — ხა-ხა-ხა-ხა,
— კი აგვეკედ ქადილითა!—
რა კაცი ხარ, ერთი ურო
ვერ დაძარი ადგილიდან.
მამგრამ გული ნუ დაგწყდება,
ჯერ სხვა საქმე გაბარია:
ისწავდე და გამეზბარდე
ვაქვაცად და გაგარინად.
მაშინ შენთვის დამითმია
ეს ნამგალიც და ეს უროც...
კალატობიც შენ ოქნები,
მჭედელიც და კირითხუროც.

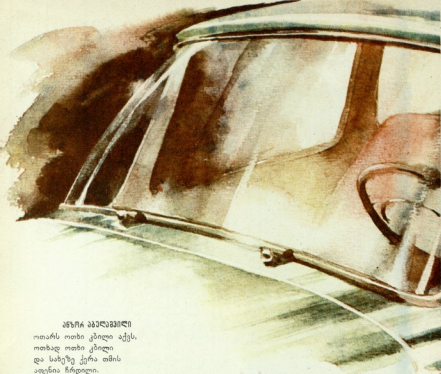
თარგმნა იოსებ ქაშირაძე

ყარყარები

ქუზმა ჭურბა (უკრაინა)

მოფრინდება თუ არა
გაზაფხულზე ყარყარტი,—
ზეცაც გადიწმინდება
ლურჯი ფერით ნახატი.
ახლაც მან მოგვეტანა
ცა—ცისფერი, კრიალა:
თავის სითბო, სინათლით,
თავის—ოქროს მზიანა.
ისმის ხალისიანი
ბელურების ჭიკჭივი,
ყარყარების ყიბყიბი
და ბალღების ყიყინი.

თარგმნა პანოს აბულაშვილი

პნორი აბლაგობილი

ოთარს ოთხი კბილი აქვს, ოთხად ოთხი კბილი და სახეზე ჭერა თმის აფენია ზრდილი. უზის ბაბუს „მოსკვირის“ საჭეს, როგორც დიდი: შოფერითი მლიმარი, შოფერითი მშვიდი. ვიცი, შემუდგებით და მომხმელი მკაცრად— თუკი ბიჭმა მანქანის მართვა იცის მართლა, თუკი არის ღრთხილი, თუკი არის ზრდილი, ჭამა იცის ჭამის დროს და ძილის დროს—ძილი, მომარაობის წესებზე იცის, როგორც წესია— ესა თუ ის სირქარე

როდის უკეთესია, გზასაც იცნობს მშვენიერად. მთაშია თუ ბარშია,— კაცმა რომ თქვას, ასეთ დროს, კბილი რა მუშაია. სწორედ სწორი ბრძანებაა, სიტყვა სწორზე სწორი.

ოთარნი ისავ

უნდა საქმე გივარდეს უპირველეს ყოვლის... მავრამ სათქმელს დავუბრუნდეთ, მივეყეთ ამის თხრობას:— როგორ სწმინდენ მოტოტის, ანდა ხსნიან ბორბალს, თეთონ უნდა უყუროს, შეამოწმოს ღინჯად. ერთი სიტყვით, ყველაფერს მცოდნესავით ხინჯავს.

ნახტი თამარ ხაშიშვილი

უოფარია

ყველა ხრახნს და ჭანჭიკს, ყველა ღებულს ნახავს, დაიწუნებს ტაცეთილს, მოიწუნებს ახალს. ზომიანი საჭირო ბუნზინი თუ ზეთი, არაფერი ნაკლები, არაფერი მეტი. თანაც ბამი, ტყევაში,

სულ ბაბუსს ბაძავს... მერე პაპა „მოსკვირს“ აღდგოლიდან დასტრავს, ნელა-ნელა წაყვანს, ნელა, ნელა, ნელა, მცირე მანძილს გაივლის, მოამბრუნებს ზელად. მავრამ ოთარს პკონია, ბაბუს მწვინე მანქანით—

არა ტაატ-ტაათით, არა ქაქინ-ქაქანით, — მიკტრის გრილ-გრიალით, მიკტრის ზრიალ-ზრიალით, მიკტრის სრიალ-სრიალით და მთებთან ნიავეც მიკტრის კრიალ-კრიალით მიკტრის შრიალ-შრიალით... მიკტრის, მიკტრის მანქანა, ქარზე უფრო სწრაფად... და ოთარი—შოფერი მიუხლზე უზის პაპას. საჭე მასაც უჭირავს, მართავს, როგორც დიდი, შოფერითი მლიმარი, შოფერითი მშვიდი. მიპროლეებს მანქანას ქარზე უფრო სწრაფად და ოთარის შოფერმა გულს უბარებს პაპას...

2. ნაანა გორილასთან

314255 540136381

რიაღე შეყვირებისნაირმა გამოძვლიდა, თვალთ გაეახილ და ახლა მთლად ახლოდან მომხმამა ყვირილი. წაბოვჯექი და პაღიდან ირგვლევი მიმოვიხედე. მაგრამ... საწე არა გატას! — უამარავი ქინძლები და ათასნაირი მწერები პაღის ირგვლევი შავ კედლებად აღმართულიყვნენ, არაფერი არ ჩანდა. ყვირილი ნაანასაც გაგვრნა. დანარჩენებს ისევ ეძინათ. საათი გეტს ასევერება.

— გაიგონე ვინუსი ხმა? — მკითხა ნაანამ, — ისინი ახლა პაღე საუხებს შეუღლებიან.

— ცხელი! — ვიყვირე. ყველა წამოიშალა. მალე ხუთი კოკონისაგან ისეთი კვამლი დატრიალდა, რომ ქინძლების ლანდსაც ვეღარ ნახავდით. მზარეულმა ყავა მოამზადა. დაკუფუკით წაფიხესხეთ და იქით გავემართეთ, საიდანაც ყვირილი მოედევნა. ნაანა პირველი მიძინა, — შემდეგ — მე, ჩემს უკან — თოფებაკიდებული ოკუ, შემდეგ — პაღი.

ნაანას შეგებდე. მისი ხელები ფრთხილად და უხმაუროდ მოძრაობდნენ. იგი უცხად შეჩერდა და დააყურა. არც არაფერი ჩანდა, არც არაფერი ისმოდა. ზეწვი ფეხის ხმაც არ არსებებდა სიჩუმეს.

რამდენიმე ნახივი გადავღვიტე და ნაანა ისევ შეჩერდა, უცებ მიწაზე გაერთხა. ინსტიქტურად მსეც იგივე გავიმორე. ნახევრადინფელემში ნაანას თოის გავეყოლე თვალი, — რაღაც მოთვითრო-მორუხო სხეული თვალწინ აიღუნდა და გაჰქრა. წინ უზარმაზარი ხე იდგა, რომლის გარდღვარდმო გადაბრუნული ტოტები მიწამდე ატანდა. აი, ტოტები შეინძრნენ, შემდეგ მწვანე ზნონინარიდან რაღაცამ ხელი გამოქყო და შტოები მოამტვრია. სუნთქვაშეგრული ვუფურებდი, რა მოხდებოდა შემდეგ, ზნონინარიდან უცებ მამა-გორილა გამოაჭრა და შეძრა. იწებე შევკამონა და დავეზეკრა. დედა-გორილას ხელი ისევ ფათურობდა და ტყის ნაყოფს ეძებდა, საცვების მოპოვება ხომ დღეების საქმეა.

გაოცებული ვიყავი. თვალებს არ ვუჯეროდი, — ამოდნა გორილა ზემს დღეში არ მენახა. სხოველი ორ შეტრზე მეტი სიმაღლისა იწებებოდა. გამანჯგელული ტანი, მკეთი-

რი სიწვიისა და სითვითისაგან ჩარუხებოდა. პეგური ჩანდა.

უცებ გამყვიანი ყვირილი ატყდა, — გორილამ შევკამონა. დედა გორილას ხელი სიმწვანეში შეიშალა. საშინელებამ მთლად ამოტანა, — გორილა-გადეგტი უცებ ჩვენ გვიხლოვდებოდა! მისი სიარული მოხვეკი მეთვრის სიარულს გავდა. წამაც და იგი შეტრევაზე გადმოვიდა. სახეინფიროდ ძალთან ვეღარ მოძრაობდა.

იარალს ვეკი.

ლაპარაკობს

— არ გოროლოთ! — მკლავში მეტა ნაანა, — მე მას ვიცი, იგი ჩემი მეგობარია, მე დავვლამარაკები მას!

ნაანა წამოხტა და მხეცისაყენ გაგმართა. გავეკიდი, იგი ხომ ნაღდ სიკვლილთან მიდიოდა თავისი ფეხით. ხელის ჩავლებაც კი ვერ მოვასწარი, რომ გამჭირებინა. აი, ეღვაწეოდა და თვალს არ ვაშორებ უზარმაზარ ცხოველს, ყოველ შემთხვევისათვის, ჩახმახი ფეხზე მიღებს.

ჩემს წინ ორი არსება იდგა — ადამიანი და

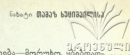
მხეცი, მხეცი სიარტება — მორუხო, ყველდით ჩინილი, გამოკვებული სველი ადამიანი. ახლა ისინი ფრთხილად მიმტვრებოდნენ. აი, დაიწყეს:

ნაანას გამყვიანი შეყვირება და მხეცის ყვეფისმავგარი ხრიალი. შემდეგ დღეტი: — განუწყვეტელი ღმუილი, ხრიალი, კივილი... ყველაფერი ამას მხეცთან ერთად ნაანაც აკეთებდა. თან ყოველწამს მე მიყვიროდა, — არ გოროლო.

პოლოს ხელებამწვლილი ნაანა გორილასაყენ წავიდა და... ოი, სიარტება! — სუსტმა არსებამ გოლიათი აიძულა წასულიყო. გორილა ჯუნგლებში გაუჩინარდა.

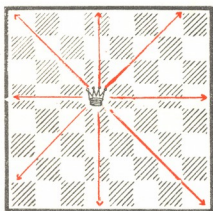
— ნაანა, ჩემაც მიუცეთ! — ვიყვირე მე. — არ შეიძლება! — მპასუხობს ნაანა, — გნოუ ოჯახთან ერთად, თუ ჩვენ დავედევნეთ, ბევრი გნოუ დავგვამის თავს. ჩემმა მეგობარმა ასე მითხრა. — ხედა, როდესაც გნოუ დაწყნარდება, ყველაფერს ნახავთ, იმასაც თუ როგორ საუხმობს იგი თავის ოჯახში ცოლ-შვილთან.

სატუგემი
 მამი ანაბამ
 — სად სარ, პაჭო, ზეწვი,
 შე, ვამბეკის ფეხი!
 პაღი,
 ჰეზე საწმედილი —
 მასს ებნის დღი.
 პაღის წყურსე
 სევენსახეთი
 წამამეგარა ზეწვი, —
 რას საწმედილი,
 რას საწმედილი —
 ებურდა პაღი...

გამსვლელი

კუიკი

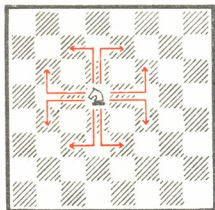
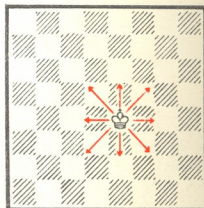

ლაზიკი (დიაგრამა 1)

ლაზიკი აერთიანებს ეტლისა და კუს სვლებს: მას შეუძლია გადაადგილდეს ყველა მიმართულებით—ვერტიკალზეც, ჰორიზონტალზეც და დიAGONალზეც, ნებისმიერ მანძილზე.

მეფე (დიაგრამა 2)

მეფეც, ლაზიკივით, ნებისმიერი მიმართულებით მოძრაობს, მხოლოდ—თითო უჯრაზე. მეფე ერთადერთი ფიგურაა, რომელსაც არ შეუძლია გადავიდეს მოწინააღმდეგის რომელიმე ფიგურის მუქარის ქვეშ მყოფ უჯრაზე.

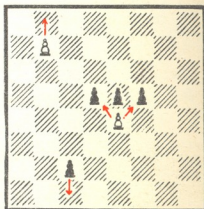

მხედარი (დიაგრამა 3)

მხედარი ორი (ჰორიზონტალური ან ვერტიკალური) უჯრის გავლით გადაადგილდება პირველივე გვერდითა უჯრაზე. მხედრის სვლა წააგავს რუსულ ასოს F-ს.

პაიკი (დიაგრამა 4)

პაიკი მიდის მხოლოდ წინ, ვერტიკალურად. გადაადგილება ერთ უჯრაზე. (საწყისი პოზიციიდან—ნებისმიერად როგორც—ერთ, ისე—ორ უჯრაზე). გახსოვდეს, პაიკი მიდის წინ, ხოლო იყვანს ირიბად, დიAGONალზე, როგორც ეს დიაგრამაზეა ნაჩვენები. პაიკს კიდევ ერთი თავისებურება ახასიათებს, უკანასკნელ ჰორიზონტალს რომ მიადევნებს, მოთამაშის სურვილისამებრ, თავისი ფერის ნებისმიერ ფიგურად გადაიქცევა, მეფის გარდა. პაიკის გაყვანა ერთ სვლად ითვლება.

კონსერტი

ნახატი შელვა ხხადაძისა

შთავარი რედაქტორი მუხრან მახუაძისა

სარედაქციო კოლეგია: კაპაური გობიაშვილი, ლეილა არაბი, მახვალა მრავლიშვილი, ჯიშნაძე მუჯირი, იორაშვილი მამია (ავტორი), შალვა ცხადაძე (სახ. რედაქტორი), კრეატივების დირექტორი, გივი კვინიტაძე.

საქ. კ. ც. ც. -ის
გამომცემლობა
Издательство
ЦК КП Грузии

საქ. აღმ. ც. ც. და ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის რესპუბლიკური საბჭოს ექსპრეს-სამსახური
უღებ ნახატი ალპაძე ამბროსიძისა გამომცემის 47-ე წელი.

ტიქერედაქტორი ზ. როინიშვილი

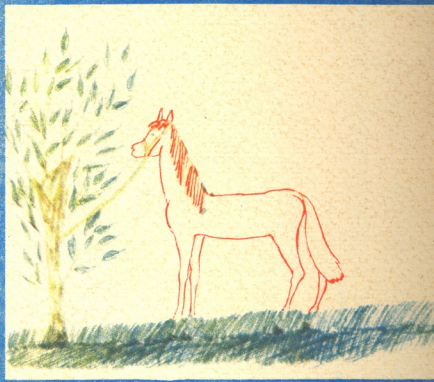
მისამართი: რედაქციის, გამომცემლობის, სტამბის—თბილისი, ლენინის, 14. ტელ.: მთ. რედაქტორის—93-41-30, 93-98-15; პრ. მდივნის—93-10-32, 93-98-17; საბ. რედაქტორის—93-98-18; განყოფ.—93-98-19; სამდივნისი—93-98-16.

გადაეცა ასაწობად 9/IV-74 წ., ტელეფორმითა დასაბეჭდად 27/VI-74 წ., ქალაქის ზონა 60X90¹/₁₆ ფი. ნაბ. ფორმ. 2,5, ტირაჟი 159.700 შეგვ. № 1385. „Дилა“ № 7. на грузинском языке. ფასი 20 კაბ

ბ. 19/31

76055

„მამალი“—ნახ. შაია მიქიაშვილისა, 8 წ. თბილისი.
 „ევაგოლი“—ნახ. ვერიკო მიქიაშვილისა, 9 წ. თბილისი.
 „კარ-მოდამო“—ნახ. ნანა გვარამისა, თბილისი.
 „ცხენი“—ნახ. მამუკა კიკნაძისა, 8 წ. თბილისი.
 „ტანკი“—ნახ. ზაზა საბაურისა.
 „ჩემი სახლი“—ნახ. ნანა ბუხრიძისა, ხაშურის რაიონი,
 ზემო ოსიაური.

